

تعیین ابعاد صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی، یک مطالعه کیفی

علیرضا مرادی^۲

کیانوش زهراکار^۴

پذیرش نهایی: ۱۳۹۶/۰۹/۱۴

کبری ناموران گرمی^۱

ولی‌اله فرزاد^۳

دریافت مقاله: ۱۳۹۶/۰۷/۱۸

چکیده

هدف این مطالعه تعیین ابعاد صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی بود. داده‌ها به روش کیفی بین سالهای ۱۳۹۴ - ۱۳۹۵، از ۱۷ مشارکت‌کننده متأهل ایرانی (تا اشباع داده‌ها) با نمونه‌گیری هدفمند و گرفتن رضایت به صورت مصاحبه نیمه ساختار یافته در مرکز مشاوره یاوران رشد تبریز گردآوری شد. متون مصاحبه و یادداشتهای میدانی با روش تحلیل مضمون ۱/۵ سال مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. ۳۶۰ شناسه باز، ۶۱ مفهوم اولیه، ۲۱ مفهوم متمرکز، ۱۱ مضمون فرعی و چهار مضمون اصلی صمیمیت فیزیکی، ارتباطی، جنسی و مالی تعیین شد. نتیجه گرفته شد که صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی را می‌توان در ابعاد صمیمیت فیزیکی (نزدیکی جسمی، گرفتن دست همسر، بوسیدن، بغل کردن، نوازش)، صمیمیت اجتماعی - تفریحی (گفتگوی صمیمی، تماس، وقت‌گذراندن)، صمیمیت جنسی (تداوم رابطه جنسی، رابطه جنسی محبت‌آمیز) و صمیمیت مالی (اشتراک مالی) توصیف کرد. این ابعاد را می‌توان در ارزیابی صمیمیت زناشویی زوجها به‌کار گرفت؛ با ابعاد صمیمیت در روابط نزدیک مقایسه کرد و برای آن ابزار ساخت.

کلیدواژه‌ها: صمیمیت در زناشویی، زوجین و صمیمیت، زوج‌درمانی، ابعاد صمیمیت در زناشویی.

namvaran92@yahoo.com

moradi90@yahoo.com

vfazrad@yahoo.com

dr_zahrakar@yahoo.com

۱ - نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری مشاوره، دانشگاه خوارزمی تهران

۲ - استاد روان‌شناسی، دانشگاه خوارزمی تهران، ایران

۳ - دانشیار روان‌شناسی مشاوره، دانشگاه خوارزمی تهران، ایران

۴ - دانشیار مشاوره، دانشگاه خوارزمی تهران، ایران

مقدمه

انسان اساساً نیازمند برقراری ارتباط با انسانهای دیگر است؛ ابتدا با اعضای خانواده اصلی، مادر، پدر، خواهران و برادران به عنوان خویشاوندان نزدیک رابطه برقرار می‌کند؛ سپس با ورود به جامعه در مدرسه، تیمهای ورزشی، قوای نظامی، دانشگاه و غیره روابط عاطفی خود را گسترش می‌دهد و با افراد دیگر انواع دیگری از روابط را برقرار می‌کند؛ سپس از طریق ازدواج، رابطه‌ای دوطرفه با فردی از جنس دیگر برقرار می‌کند که به لحاظ ماهیت رابطه با تمام روابط او متفاوت است (بیرد^۱، ۲۰۱۳).

امروزه بیشتر زوجهایی که به مشاوره و درمان وارد می‌شوند، داشتن رابطه‌ای صمیمی و عاشقانه را به عنوان نگرانی اولیه خود مطرح می‌کنند. هر چند تعریف آنها از رابطه صمیمانه با هم متفاوت است و اغلب درباره عشق‌شان نسبت به هم و روشهای صمیمی بودن دچار ابهام هستند، موضوع «صمیمیت»^۲ در قلب روابط تغذیه‌کننده و تقویت‌کننده از نظر عاطفی قرار دارد و با رابطه مثبت‌تر و رضایت‌بخشتر همبسته است (پراگر^۳، ۲۰۰۹؛ هلر و وود^۴، ۱۹۹۸).

مفهوم صمیمیت در مطالعات سالهای اخیر به عنوان سازه‌ای مهم در پویاییهای ارتباط زناشویی در نظر گرفته شده است (کونروی و همکاران^۵، ۲۰۱۶؛ فریرا و همکاران^۶، ۲۰۱۳؛ مدنیان و همکاران^۷، ۲۰۱۲؛ پاتریک و بکنیچ^۸، ۲۰۰۹؛ اشترنبرگ^۹، ۱۹۸۶). صمیمیت، نیاز اصلی بشر است که از درون یکی از نیازهای اساسی بشر به نام نیاز به دل بستگی رشد می‌کند. نیاز به صمیمیت، نیاز به نزدیکی فیزیکی، پیوند و تماس با دیگر افراد را در بر می‌گیرد (باگاروزی^{۱۰}، ۲۰۱۳) و یکی از ضرورت‌های تداوم، رضایت‌مندی و موفقیت ازدواج است.

لغتنامه انگلیسی رندم هاوس، صمیمیت را رابطه نزدیک، آشنا، اغلب عاطفی، خصوصی و عاشقانه با فردی دیگر تعریف می‌کند (باگاروزی، ۲۰۱۳). به نظر پترسون^{۱۱} (۱۹۸۴) صمیمیت،

-
- 1 - Beaird
 - 2 - Intimacy
 - 3 - Prager
 - 4 - Heller & Wood
 - 5 - Conroy et al
 - 6 - Ferreira et al
 - 7 - Madanian et al
 - 8 - Patrick & Beckenbach
 - 9 - Sternberg
 - 10 - Bagarozzi
 - 11 - Patterson

کیفیت تعاملی بین افراد است که طی آن افراد درگیر رابطه، رفتارهای متقابلی برای حفظ سطوح راحتی و نزدیکی انجام می‌دهند.

پراگر (۲۰۰۹) تعاملات مربوط به صمیمیت زناشویی را در قالب سه نوع، شامل حمایت عاطفی^۱، ابراز توجه مثبت^۲ و تمایلات جنسی^۳ خلاصه کرد. او خودآشکارسازی، درگیری مثبت و درک متقابل را از ویژگیهای روابط صمیمی دانست. در سالهای بعد باگاروزی (۲۰۱۳) دانش، درک، پذیرش، همدلی و به رسمیت شناختن دیدگاه‌های منحصر به فرد نسبت به دنیا را فرایند مرکزی صمیمیت دانست و بر اساس تجربه سی ساله خود در تجربه بالینی با همسران، نه مؤلفه را برای نیاز به صمیمیت تعیین کرد که با یکدیگر رابطه دارد: صمیمیت هیجانی^۴ (نیاز به برقراری ارتباط و سهم شدن در تمامی احساسات و هیجانات همسر، بیان راحت احساسات)، صمیمیت روانشناختی^۵ (نیاز به در میان گذاشتن ترسها، نگرانیها، تردیدها و تعارضات درونی با همسر)، صمیمیت عقلانی^۶ (نیاز به در میان گذاشتن عقاید افکار و باورهای خود با همدیگر)، صمیمیت جنسی^۷ (نیاز به در میان گذاشتن احساسات، تمایلات و خیالپردازیهای جنسی و شهوانی با همسر و برانگیختن تمایلات جنسی)، صمیمیت جسمی (غیر جنسی)^۸ (نیاز به تماس جسمی با همسر به طوری که مقدمه رابطه جنسی نباشد)، صمیمیت معنوی^۹ (نیاز به در میان گذاشتن احساسات، باورها و تجربه‌های معنوی، ارزشی و اخلاقی با همسر)، صمیمیت زیبایی‌شناختی^{۱۰} (نیاز به در میان گذاشتن احساسات، ادراکات، افکار و تجربه مربوط به زیبایی‌شناسی با همسر)، صمیمیت اجتماعی و تفریحی^{۱۱} (نیاز به انجام دادن فعالیتها و تجربه‌های لذت‌بخش به‌طور مشترک با همسر) و صمیمیت زمانی^{۱۲}، (یعنی میزان وقتی که هر کدام از زوجین دوست دارند با هم صرف کنند). مؤلفه‌های نه گانه نیاز به صمیمیت از فردی به فرد دیگر متفاوت است. بنابراین گاهی نیاز به صمیمیت کلی زوجین با هم برابر است؛ اما از صمیمیت و تجربه ارتباطی خود ناراضی هستند. این

-
- 1 - Emotional Support
 - 2 - Exoression of positive regard
 - 3 - Sexuality
 - 4 - Emotional Intimacy
 - 5 - Psychological Intimacy
 - 6 - Intellectual Intimacy
 - 7 - Sexual Intimacy
 - 8 - Physical (nonsexual) Intimacy
 - 9 - Spiritual Intimacy
 - 10 - Aesthetic Intimacy
 - 11 - Social and Recreational Intimacy
 - 12 - Temporal Intimacy

الگو در کنار محاسن خاص بویژه توجه به جنبه‌های مختلف صمیمیت از چندین جنبه قابل نقد است یکی اینکه پدیده مفهوم‌سازی شده در واقع نیاز به صمیمیت است که بیشتر جنبه فردی دارد تا ارتباطی در حالی که مثالها و مفاهیم جزئی‌تر بیشتر محتوای ارتباطی و زوجی را در بر دارد. علاوه بر این تضاد، ملاک طبقه‌بندی مفاهیم مشخص نیست و طبقات اصلی از لحاظ مفاهیم و شاخصهای مفهومی، اشتراکاتی دارد.

صمیمیت زوجها نقش اجتناب‌ناپذیری در ارضای نیازهای طرفین دارد و موجب حفظ سلامتی زوجها در ابعاد مختلف زندگی می‌گردد (پراگر، ۲۰۰۹؛ ریس و فرنکس^۱، ۲۰۰۵؛ رایف و سینگر^۲، ۲۰۰۳؛ رودز و کیوسیک^۳، ۲۰۰۰؛ رجبی و همکاران، ۱۳۹۴؛ زارع‌پور و آسوده، ۱۳۹۰؛ واعظی و همکاران، ۱۳۸۷)؛ لذا پژوهش در مورد صمیمیت زناشویی با توجه به اهمیت آن در سلامت و بهزیستی زوجین بیش از پیش ضروری به نظر می‌رسد.

مطالعات کمی فراوانی در سالهای اخیر در حوزه صمیمیت زناشویی انجام شده است که آن را با دید عینی بررسی کرده‌اند. شیفر و اولسون^۴ (۱۹۸۱) در ابزار سنجش شخصی صمیمیت در روابط^۵، پنج عامل را مورد بررسی قرار داده‌اند: صمیمیت هیجانی (احساس نزدیکی، توانایی سهم شدن در احساسات و حمایت شدن بدون دفاعی بودن)، صمیمیت اجتماعی^۶ (داشتن دوستان مشترک و شبکه اجتماعی)، صمیمیت جنسی (عواطف مشترک، لمس کردن، نزدیکی جسمی و فیزیکی)، صمیمیت فکری (عقاید و تجربه مشترک درباره زندگی و کار) و صمیمیت تفریحی^۷ (سهم شدن در تجربه، اوقات فراغت مشترک و در فعالیتها).

وارینگ و ردون^۸ (۱۹۸۳) در ساخت پرسشنامه صمیمیت وارینگ^۹، صمیمیت زوجها را ترکیبی از هشت عامل دانسته است: عاطفه یا محبت^{۱۰} (میزان ابراز احساسات مربوط به زندگی عاطفی توسط زوجین)، ابرازگری^{۱۱} (میزان به اشتراک‌گذاری افکار، باورها، نگرشها و

1 - Reis & Franks

2 - Ryff & Singer

3 - Rhodes & Cusick

4 - Schaefer & Olson

5 - Personal Assessment of Intimacy in Relationships (PAIR)

6 - Social Intimacy

7 - Recreational Intimacy

8 - Waring & Reddon

9 - The Waring Intimacy Questionnaire (WIQ)

10 - Affection

11 - Expressiveness

احساسات)، سازگاری^۱ (میزان کار و بازی راحت زوجین)، همبستگی^۲ (میزان تعهد زوجین به رابطه)، تمایلات جنسی^۳ (میزان ارضای نیازهای جنسی در ارتباط)، حل تعارض^۴ (حل آسان تفاوت باورها)، استقلال^۵ (درجه ارتباطات مثبت با خانواده و دوستان زوجین) و هویت^۶ (سطح اعتماد و عزت نفس زوجین). این عوامل تمایز مفهومی نسبتاً مناسبی دارد؛ اما تعدد عوامل یکی از اشکالات این الگو است. به دلیل تشابهات مفهومی بین عوامل، امکان ادغام عوامل با مضامین مشترک وجود دارد.

مور و همکاران^۷ (۱۹۹۸) طی مطالعه‌ای کمی به روش همبستگی ابتدا روی ۱۵۷ نفر (۳۴ مرد و ۱۲۳ زن) داوطلب مرد و زن به طور میانگین ۲۷/۷۶ ساله که رابطه متعهدانه داشتند و سپس روی ۱۵۴ مراجع معرفی شده به درمانگاه، تحلیل عاملی اکتشافی و تأییدی انجام دادند و برای صمیمیت سه جنبه مستقل و پیچیده شامل مشارکت^۸، ارتباط^۹ و دوستی^{۱۰} را پیشنهاد کردند. این الگو به طور خاص به جای تبیین عوامل طولی و عرضی مؤثر بر کیفیت‌های ارتباط زناشویی بر توصیف یکی از پدیده‌های مهم در این پویایی به نام صمیمیت پرداخته و سه عامل را مورد شناسایی قرار داده است. این عوامل از جهت طبقه‌بندی مفاهیم، مضمونهای اصلی صمیمیت را تعیین می‌کند؛ اما به نظر می‌رسد تمایز مفهومی کامل بین دو مضمون ارتباط و دوستی برقرار نیست در حالی که رویکرد کمی برای پژوهش در مورد پدیده‌های انسانی به این دلیل که طبق مفروضات هستی‌شناختی اثبات‌گرایانه، واقعیت را ثابت، بیرونی و محسوس در نظر می‌گیرد، نارسا و نامناسب است. در حالی که ماهیت بسیاری از مفاهیم انسانی، ذهنی^{۱۱} است، واقعیت پدیده‌ها در بافت‌ها یا زمینه‌های مختلف، متفاوت در نظر گرفته می‌شود (امامی سیگارودی و همکاران، ۱۳۹۱) و در رویکرد کیفی واقعیت چندگانه است؛ وجود خارجی ندارد و سازه‌ای است که در ذهن افراد شکل می‌گیرد (مهدوی و شریفی، ۱۳۸۶). بنابراین احتمالاً مفهوم صمیمیت زناشویی نیز به عنوان پدیده انسانی

-
- 1 - Compatibility
 - 2 - Cohesion
 - 3 - Sexuality
 - 4 - Conflict Resolution
 - 5 - Autonomy
 - 6 - Identity
 - 7 - Moore et al
 - 8 - Engagement
 - 9 - Communication
 - 10 - Sharing Friendship
 - 11 - Subjective

زمینه‌محور در بستر خانواده در بافتهای مختلف متفاوت است، رویکرد پژوهشی کمی به دلیل عدم تناسب مفروضه‌های هستی‌شناسی آن با ماهیت ذهنی پدیده‌های عاطفی - ارتباطی انسانی برای بررسی آن نارسا و نامناسب است؛ با وجود این اسناد محدودی از پژوهشهای کیفی در مورد سازه صمیمیت وجود دارد.

پاتریک و بکنیچ (۲۰۰۹) طی مطالعه‌ای کیفی با هدف بررسی ادراک مردان از صمیمیت سه مقوله اصلی تعریف صمیمیت، نقش مردانگی و خطرهای مرتبط با صمیمیت را به عنوان حوزه‌های گسترده مؤثر بر تجربه صمیمیت در مردان تعیین کردند. آنها صمیمیت را تجربه‌ای هیجانی در نظر گرفته‌اند که تعریف آن در قالب کلمات دشوار است و بیشتر حالتی از بودن یا یک تجربه آنی ارتباطی است که زوجین زمان عدم، بیشتر متوجه آن می‌شوند. بنابراین آنها توصیف صمیمیت را در قالب کنش‌های نمایش داده‌شده انجام داده‌اند. این پژوهشگران کنش‌های صمیمیت را شامل اشتراک^۱ در سطوح هیجانات، افکار، واژه‌ها و حالت‌های فیزیکی، خودبودن^۲، پذیرش^۳، جو اعتماد^۴ و رابطه جنسی در نظر گرفتند. آنها در مورد کلیشه‌ها و انتظارات نقش جنسیتی به نقش حمایتی و حفاظتی مردان، علاقه به تسلط و حفظ قدرت، موانع جنسیتی مردانه در ابراز هیجانات و نقش آنها در صمیمیت زوجین اشاره کرده‌اند. هم‌چنین خطرهای صمیمیت را شامل ترس از قضاوت، طرد، مقابله به مثل و تحقیر دانسته‌اند. این مطالعه در عین محاسن و معایب روش‌شناختی، ضمن تعیین کنشهای صمیمانه به عوامل و موانع نیز پرداخته اما ساختار مفهومی محکمی برای مفهوم‌سازی و توصیف صمیمیت زناشویی ارائه نکرده است. اما تحقیقات موجود کیفی در این زمینه هم بیشتر به تبیین علی عوامل طولی و عرضی صمیمیت زناشویی پرداخته، و کمتر به توصیف و مفهوم‌سازی در مورد آن اقدام شده است.

باید توجه کرد که امروزه با توجه به رشد شاخصهای طلاق در جامعه ایران مطالعه و بررسی مسائل مرتبط با آن، ضرورتی فوری است؛ چرا که در سالهای اخیر روند وضعیت ازدواج در ایران نگران‌کننده بوده، به‌رغم افزایش جمعیت میزان ازدواج رو به کاهش و طلاق رو به افزایش گذاشته است (بانکی‌پور فرد، ۱۳۹۰) به طوری که طبق گزارشهای آماری سازمان ثبت احوال جمهوری اسلامی ایران، نسبت ازدواج به طلاق از ۹/۴ در سال ۱۳۸۴ به ۴/۲ در سال ۱۳۹۴ کاهش یافته است

-
- 1 - Sharing
 - 2 - Being able to be himself
 - 3 - Acceptance
 - 4 - Atmosphere of trust

(سازمان ثبت احوال کشور جمهوری اسلامی ایران، ۱۳۹۶). در این میان علاوه بر تأثیر متغیرهای فرهنگی و اجتماعی بر ازدواج و تقاضای طلاق زوجین، دلایل فردی و ارتباطی مختلفی برای طلاق ذکر شده است (بانکی‌پور فرد، ۱۳۹۰؛ محسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۰). بنابراین با توجه به رشد نرخ طلاق در کشور در سالهای اخیر به نظر می‌رسد در کنار بررسی و مداخله در عوامل فرهنگی - اجتماعی، بررسی عوامل فردی و ارتباطی مؤثر بر طلاق بیش از پیش ضروری است. در این میان مطالعه صمیمیت زناشویی به عنوان یکی از سازه‌های مهم ارتباط زناشویی و یکی از عوامل حائز اهمیت در تداوم ازدواج و رضایت‌مندی آن، می‌تواند با افزایش شناخت محققان و کارشناسان حوزه ازدواج و خانواده در راستای پیشگیری از طلاق کمک‌کننده باشد.

با توجه به ضرورت مطالعه در مورد صمیمیت زناشویی به عنوان یکی از پویاییهای مهم در رابطه زناشویی، اهمیت درک و مفهوم‌سازی در مورد چگونگی و توصیف آن به عنوان پدیده‌ای انسانی، این مطالعه کیفی با هدف تعیین ابعاد صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی انجام گرفته نسبت به اکتشاف ابعاد مفهومی و ساختار مفاهیم صمیمیت زناشویی در زوجهای ایرانی اقدام شد.

روش

مطالعه با رویکرد کیفی انجام شد. جامعه مورد مطالعه شامل زوجهای ایرانی بین سالهای ۱۳۹۴ تا ۱۳۹۵ بود. ملاک تعیین حجم مشارکت‌کنندگان، رسیدن به اشباع^۱ بود. در این پژوهش اشباع داده‌ها در چهار مصاحبه تأیید شد. روش نمونه‌گیری هدفمند و با حداکثر تنوع^۲ بود. ملاکهای اصلی ورود به پژوهش برای شرکت‌کنندگان تمایل به شرکت در پژوهش، داشتن حداقل ۲۰ سال سن، تأهل و گذشتن حداقل یک سال از زندگی مشترک با همسر بود. روش انتخاب مشارکت‌کنندگان در ابتدای نمونه‌گیری باز و از طریق فراخوان عمومی انجام گردید. بعد از ظهور الگوهای مفهومی اولیه، به منظور ایجاد تنوع^۳، مشارکت‌کنندگان متفاوت از نظر کیفیت رابطه زناشویی، جنسیت، تحصیلات، طبقات اقتصادی - اجتماعی، شغل، طول ازدواج، تعداد فرزندان و مناطق فرهنگی انتخاب گردید (طبق خوداظهاری مشارکت‌کنندگان). بعد از ایجاد اشباع داده‌ها برای اطمینان از اشباع داده‌ها در جامعه زوجهای ایرانی با وجود مصاحبه با چهار مشارکت‌کننده با

فرهنگ متفاوت از طریق نمونه گیری اولیه به منظور اطمینان با دو مشارکت کننده (در مجموع شش نفر) از مناطق فرهنگی متفاوت ایران مصاحبه به عمل آمد که به دلیل تأیید اشباع داده‌ها، نمونه گیری متوقف شد. بدین ترتیب حجم مشارکت کنندگان در نهایت ۱۷ نفر بود. ویژگی مشارکت کنندگان در پژوهش در جدول ۱ نشان داده شده است.

جدول ۱: ویژگی مشارکت کنندگان در پژوهش

ویژگی*	طبقات	تعداد	درصد	ویژگی*	طبقات	تعداد	درصد
سطح تحصیلات	دیپلم و کمتر	۶	۳۵٪	طول ازدواج (سال)	کمتر از ۵	۴	۲۴٪
	کارشناسی	۶	۳۵٪		۶-۱۴	۶	۳۶٪
	ارشد و دکتری	۵	۳۰٪		بیش از ۱۵	۷	۴۱٪
جنسیت	زن	۱۴	۸۲٪	فاصله سنی زوج (سال)	۰-۳	۱۱	۶۴٪
	مرد	۳	۱۸٪		۴-۶	۳	۱۸٪
سن (سال)	۲۰-۲۹	۲	۱۲٪		بیش از ۷	۳	۱۸٪
	۳۰-۳۹	۹	۵۳٪	۱-۰	۱۱	۶۴٪	
	بیش از ۴۰	۶	۳۵٪	تعداد فرزند (نفر)	۲	۵	۳۰٪
شغل	بیکار/ خانه‌دار	۷	۴۱٪	بیش از ۳	۱	۶٪	
	کارمند	۷	۴۱٪	شمال	-	۰	
	آزاد	۳	۱۸٪	مرکز	۲	۱۲٪	
طبقه اجتماعی	پایین	۴	۲۴٪	جنوب	-	۰	
	متوسط	۱۱	۶۴٪	غرب	۲	۱۲٪	
	بالا	۲	۱۲٪	شمال غرب	۱۰	۵۹٪	
کیفیت رابطه همسری	مطلوب	۶	۳۵٪	شرق	۳	۱۸٪	
	تاحدی مطلوب	۶	۳۵٪	شمال شرق	-	۰	
	نامطلوب	۵	۳۰٪	منطقه فرهنگی زوج‌ها*			

* تمام ویژگیهای پژوهش طبق خوداظهاری مشارکت کنندگان ارزیابی شده است.

** منظور از منطقه فرهنگی، محل جامعه‌پذیری مشارکت کنندگان قبل از ازدواج است. در این پژوهش ایران به هفت منطقه فرهنگی بومی تقسیم شده است.

بر اساس اطلاعات جدول ۱، مشارکت کنندگان ویژگیهای فردی و جمعیت‌شناختی متفاوت دارند و در هر انتخاب با توجه به تعدد ویژگیها و لزوم تنوع با توجه به ضرورت‌های مفهومی و تحلیل اولیه داده‌ها ملاکهای اولویت‌دار تعیین می‌گردید.

داده‌ها به روش مصاحبه شفاهی نیمه‌ساختاریافته به صورت فردی و با زنان و مردان داوطلب در مرکز مشاوره یاوران رشد تبریز جمع‌آوری گردید. متون مصاحبه تایپ و ویرایش شده، آماده تحلیل شد. طول مدت مصاحبه‌ها بین ۲۵ تا ۷۵ دقیقه با میانگین ۴۰ دقیقه بود.

تحلیل داده‌های پژوهش با استفاده از روش تحلیل مضمون و به کمک نرم‌افزار MAXQDA10^۱ صورت گرفت. سه مرحله اصلی تحلیل مضمون عبارت است از: آماده‌سازی^۲، سازماندهی^۳ و گزارشدهی^۴. در این روش به فرایند استقرایی، ابتدا مفاهیم مرتبط با پدیده و سؤال مورد نظر در محتوای آشکار^۵ یا پنهان^۶ به صورت واحدهای تحلیل از داده‌ها بیرون کشیده شده، در مرحله سازماندهی مفاهیم شناسه‌گذاری باز، (یکپارچه‌سازی^۷)، تولید طبقات و انتزاع^۸ صورت می‌گیرد؛ سپس یافته‌ها گزارش می‌شود (الو و کینگاس، ۲۰۰۸). در این پژوهش متون مصاحبه‌ها و یادداشتهای میدانی روی کاغذ به عنوان مواد تحلیل در نظر گرفته شد. تحلیل همزمان با اجرای مصاحبه‌ها و به صورت زیگزاگی^۹ بین مصاحبه و تحلیل طبق این مراحل انجام گرفت و سلسله مراتب انتزاعی مفاهیم به صورت مفاهیم اولیه، مفاهیم ثانویه، مفاهیم متمرکز، مضامین فرعی و مضامین اصلی به دست آمد.

به منظور ارتقای دقت علمی یافته‌ها در راستای باورپذیری^{۱۰} به این معنا که شرکت کنندگان و پژوهشگر سازه اجتماعی را به طور واقعی درک کرده و به تصویر کشیده‌اند (فصیحی، ۱۳۹۰)، این موارد رعایت شد: افزایش اعتبار محقق^{۱۱} از طریق مطالعه وسیع در ادبیات روش‌شناسی کیفی و شرکت در کارگاه‌های پژوهش کیفی، رعایت حساسیت نظری^{۱۲}، نظر به آشنایی پژوهشگر با ادبیات پژوهش، داشتن تجربیات حرفه‌ای و شخصی، ارتقای کیفیت و اعتبار مصاحبه از طریق طی دوره‌های آموزشی مربوط، تهیه راهنمای مصاحبه و اجرای مصاحبه‌ها توسط شخص محقق، درگیری طولانی مدت با داده‌ها به مدت بیش از دو سال برای افزایش عمق تحقیق، سه‌سوزی^{۱۳}

-
- 1 - MAX Qualitative Data Analyses10
 - 2 - Preparation
 - 3 - Organizing
 - 4 - Reporting
 - 5 - Manifest Content
 - 6 - Latent Content
 - 7 - Integrating
 - 8 - Abstraction
 - 9 - Zigzag
 - 10 - Credibility
 - 11 - Researcher Credibility
 - 12 - Theoretical Sensitivity
 - 13 - Triangulation

به روشهای ترکیب پژوهشگران^۱ از طریق بازبینی همتا^۲، بازنگری بیرونی^۳ و بازبینی شرکت کنندگان^۴. برای انتقال پذیری^۵ یافته‌ها به بافت دیگر، سعی شده است تا با به کارگیری این روشها این امر برای پژوهشگران دیگر آسان شود: مطالعه چندموردی تا اشباع داده‌ها، توصیف دقیق مشارکت کنندگان، زمینه آنها و چگونگی کار. برای اعتمادپذیری^۶ یافته‌ها، که به معنای اطمینان به ثبات نسبی فرایند دستیابی به نتایج است نه ثبات نتایج در طول زمان (محمدپور، ۱۳۸۹)، تنوع بافتی مشارکت کنندگان و ارائه مبسوط گزارش عملکرد پژوهشی مورد توجه قرار گرفت. تأییدپذیری^۷ به این معنا که تفسیر داده‌ها ساخته تخیلات شخص پژوهشگر نباشد؛ بر داده‌ها مبتنی باشد؛ همکاران و استادان بر تحقیق نظارت کنند و توافق بین ذهنی آنها در تحلیل داده‌ها اعمال شد.

در این مطالعه نکات اخلاقی از جمله جلب رضایت آگاهانه به منظور شرکت در پژوهش، محرمانگی اطلاعات، رازداری، عدم قضاوت اخلاقی در مورد اظهارات مشارکت کنندگان و پرداخت حق اجاره فضا از محل اجرای تحقیق، رعایت گردید.

یافته‌ها

طی فرایند چندمرحله‌ای شناسایی مفاهیم مرتبط با صمیمیت زناشویی، طبقه‌بندی و کاهش^۸ آنها، ابتدا ۳۶۰ شناسه باز شناسایی گردید؛ سپس از طریق یکپارچه‌سازی بر اساس تشابه مفهومی، شناسه‌های باز به تعداد ۶۱ مفهوم اولیه کاهش یافت. مفاهیم اولیه ابتدا بر اساس تشابهات و تفاوت‌های مفهومی بین آنها، ۲۱ مفهوم متمرکز در سطح بالاتر انتزاعی به عنوان شاخصهای صمیمیت زناشویی از داده‌ها استخراج شد؛ سپس مفاهیم متمرکز در ۱۱ مضمون فرعی قرار گرفت و در پایان با طبقه‌بندی مضمونهای فرعی، چهار مضمون اصلی برای صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی شناسایی شد. از آنجا که شناسه‌ها و مفاهیم در چهار مصاحبه آخر تکراری بود در ساختار طبقات تغییری ایجاد نشد و به دلیل اشباع داده‌ها نمونه‌گیری متوقف گردید.

-
- 1 - Investigateur Triangulation
 - 2 - Peer Check
 - 3 - External Check
 - 4 - Membre Check
 - 5 - Transferability
 - 6 - Dependability
 - 7 - Confirmability
 - 8 - Reduction

صمیمیت از دیدگاه مشارکت‌کنندگان به صورت «نزدیک‌بودن به هم، راحت‌بودن با هم و داشتن رابطه دوستانه و گرم با همسر» تعریف شده است.

در پایان فرایند طبقه‌بندی و ساخت‌دهی، مفاهیم مرتبط با صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی بر حسب سطوح انتزاعی متفاوت در ساختار مشخصی (شامل مفاهیم اولیه، مفاهیم متمرکز یا شاخصها، مضمونهای فرعی یا مؤلفه‌ها و مضمونهای اصلی یا ابعاد) قرار گرفت. بر اساس این ساختار مفهومی، صمیمیت زناشویی شامل چهار مضمون اصلی صمیمیت فیزیکی، صمیمیت اجتماعی - تفریحی، صمیمیت جنسی و صمیمیت مالی است.

مضمون اصلی «صمیمیت فیزیکی» با ۹۸ شناسه یک بعد به نسبت قوی به شمار آمده است و بیشتر مشارکت‌کنندگان بر آن تأکید کرده‌اند. این مضمون خود شامل مضمونهای فرعی نزدیکی جسمی (نشستن نزدیک هم، گذاشتن سر بر شانه همسر، گذاشتن سر بر پاهای همسر، همخوابگی)، گرفتن دست همسر (دست دادن با همسر، دست به دست هم دادن)، بوسیدن (روبوسی)، بغل کردن (انداختن دست دور گردن همسر، توی بغل هم نشستن، فشار دادن همسر در بغل) و نوازش کردن (با ناز همسر را بیدار کردن) است.

مضمون اصلی «صمیمیت اجتماعی - تفریحی» با ۱۸۶ شناسه قویترین بعد آن تلقی شده است و اکثر قریب به همه مشارکت‌کنندگان در اظهارات خود به مفاهیم مرتبط با صمیمیت اجتماعی - تفریحی و نشانه‌های آن مکرر اشاره کرده‌اند. مضمون اصلی صمیمیت اجتماعی - تفریحی شامل مضمونهای فرعی گفتگوی صمیمی (یک‌رنگ بودن، نزدیکی در گفتگو، راحتی در گفتگو)، تماس (ارتباط مرتب، خیرگرفتن) و صرف وقت با هم (با هم بودن در خانه، با هم بودن در بیرون) است. مضمون اصلی دیگر، «صمیمیت جنسی» با وجود بازداریهای فرهنگی ویژه بافت مشارکت‌کنندگان، دارای ۱۷ شناسه که توسط بعضی از مشارکت‌کنندگان به آن اشاره شده است. این مضمون شامل مضمونهای فرعی تداوم رابطه جنسی (جدانشدن از نظر زناشویی) و رابطه جنسی محبت‌آمیز (بداخلاقی نکردن بعد از رابطه جنسی) است.

مضمون اصلی «صمیمیت مالی» با هفت شناسه ضعیف‌ترین مضمون اکتشاف شده به عنوان ابعاد صمیمیت است. این مضمون شامل مضمون فرعی اشتراک مالی (داشتن حساب مشترک) است.

ساختار مفاهیم مربوط به صمیمیت زناشویی در زوجهای ایرانی همراه با روایتهای مربوط^۱ در جدول ۲ نشان داده شده است.

جدول ۲: ساختار مفاهیم مربوط به صمیمیت زناشویی در زوجهای ایرانی

مفاهیم مرتبط	روایتهای نمونه	مفاهیم متمرکز	مضمونهای فرعی	مضمونهای اصلی
-	کنار هم می‌شینیم (مشارکت‌کننده ۱۲، بند ۳۵).	نشستن نزدیک هم	نزدیکی جسمی	صمیمیت فیزیکی
-	سرمو گذاشتم رو شونه‌اش (مشارکت‌کننده ۸، بند ۲۹).	گذاشتن سر بر شانه همسر		
-	یا اون سرشو رو پای من می‌ذاره دراز می‌کشه و یا برعکس (مشارکت‌کننده ۷، بند ۲۹).	گذاشتن سر بر پای همسر		
-	ولو این‌که بعد از ناهار نخوابم، ولی باهاش می‌ریم تو اتاق خواب. با هم دراز می‌کشیم (مشارکت‌کننده ۳، بند ۳۹).	همخوابگی	گرفتن دست همسر	
-	ولی از کار که می‌آم خونه اول با او دست می‌دم (مشارکت‌کننده ۶، بند ۶۳).	دست دادن با همسر		
-	می‌بینی دست به دست هم می‌دن (مشارکت‌کننده ۱۲، بند ۱۱۳).	دست به دست هم دادن	بوسیدن	
-	وقتی به هم می‌رسیم ایشون از سرکار می‌آد حتماً روبروسی می‌کنیم (مشارکت‌کننده ۱۷، بند ۶۱).	روبروسی		
-	می‌اومدم دستمو دور گردن همسرم می‌انداختم (مشارکت‌کننده ۸، بند ۲۹).	انداختن دست دور گردن همسر	بغل کردن	
-	تو بغل هم می‌شین (مشارکت‌کننده ۴، بند ۴۳).	تو بغل هم نشستن		
-	بغلش کنم. فشارش بدم (مشارکت‌کننده ۱۱، بند ۶۱).	فشار دادن همسر در بغل	نوازش	
-	خیلی با ناز منو بیدار می‌کنه (مشارکت‌کننده ۵، بند ۵۳).	با ناز همسر را بیدار کردن		

۱ - روایتهای نمونه بیشتر بر مبنای ملاکهای شاخص بودن و اختصار از بین روایتهای متعدد مربوط به هر شناسه انتخاب شده است. هم‌چنین برای رعایت اختصار و استفاده راحت‌تر مخاطبان در ارائه یافته‌ها روایتهای نمونه در قالب جدولها ذکر، و از توضیحات زاید روایتی پرهیز شده است.

ادامه جدول ۲: ساختار مفاهیم مربوط به صمیمیت زناشویی در زوجهای ایرانی

مضمونهای اصلی	مضمونهای فرعی	مفاهیم متمرکز	روایتهای نمونه	مفاهیم مرتبط
صمیمیت اجتماعی - تفریحی	گفتگوی صمیمی	یکرنگ بودن	هر چی رو در رو بگیریم، همونه در باطن هم (مشارکت‌کننده ۵، بند ۴۱).	پنهانکاری نکردن و دروغ نگفتن
		نزدیکی در گفتگو	اصلاً حرف داشتیم با هم بزیم. با هم حرف می‌زدیم، صحبت داشتیم (مشارکت‌کننده ۱، بند ۱۱).	گفتگو درباره مشکلات، آینده، مطالب جالب، فیلم و اتفاقات روزانه
		راحتی در گفتگو	حرفامونو راحت به هم بگیریم (مشارکت‌کننده ۱۰، بند ۲۱).	گفتن و خندیدن با هم و بیان راحت مشکلات
صمیمیت اجتماعی - تفریحی	تماس	ارتباط مرتب	ارتباطی که داریم. با هم وقت می‌ذاریم (مشارکت‌کننده ۱۳، بند ۷).	-
		خبر گرفتن	تند تند باید از همسرم خبر داشته باشم (مشارکت‌کننده ۱۱، بند ۳۱).	-
صمیمیت اجتماعی - تفریحی	وقت گذراندن	با هم بودن در خانه	بیا با هم تلویزیون تماشا کنیم (مشارکت‌کننده ۳، بند ۳۵).	با هم چای، میوه و غذا خوردن، رقصیدن، مطالعه، شعر خواندن، نماز خواندن، فیلم دیدن، آهنگ گوش دادن و با هم بودن در مناسبت‌ها
		با هم بودن در بیرون	می‌ریم بیرون به دوری می‌زنیم (مشارکت‌کننده ۲، بند ۳۷).	رفتن به گردش، تفریح، خرید، مهمانی، مسافرت، رستوران، کافی‌شاپ، رفتن و آمدن با هم
صمیمیت جنسی	رابطه جنسی	جدا نشدن از نظر زناشویی	از لحاظ زندگی زناشویی، هم این غرور که من تورو می‌خواهم چی کار، تو اون رابطه هم از هم جدا می‌شن (مشارکت‌کننده ۱۲، بند ۵۵).	-
		رابطه جنسی	یه حساسیت داره اونم اینه که بهش بگم که تو بعد از رابطه رفتارت عوض می‌شه. من منظورم اینه که ما که با هم این‌قد خوبیم که اون رابطه را هم با هم برقرار می‌کنیم، تو چرا در روابط روزمره یادت می‌ره که با همون عزیزت ارتباط برقرار می‌کنی نه دشمنت که باهاش خصمانه رفتار می‌کنی یا رقابت می‌کنی یا زور می‌گی؟ (مشارکت‌کننده ۸، بند ۲۵)	-
صمیمیت مالی	اشتراک مالی	داشتن حساب مشترک	الآن حساب باز کردن، با همدیگر باز کردن (مشارکت‌کننده ۱۵، بند ۱۹).	-

تعیین ابعاد صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی، یک مطالعه کیفی

بحث و نتیجه‌گیری

صمیمیت از دیدگاه مشارکت‌کنندگان در این پژوهش، نزدیک بودن به هم، راحت بودن با هم و داشتن رابطه دوستانه و گرم تعریف شده است. این تعریف با تعریف صمیمیت از دیدگاه پترسون (۱۹۸۴) مطابقت دارد؛ چرا که از نظر مشارکت‌کنندگان، صمیمیت کنشهایی برای رسیدن به راحتی و نزدیکی تعریف شده است. پاتریک و بکنیچ (۲۰۰۹) نیز صمیمیت را شامل کنشهای اشتراک و خود بودن (راحت بودن) دانسته‌اند که با تعریف صمیمیت در این پژوهش تطبیق دارد. البته آنها کنشهای دیگری مانند پذیرش، اعتماد و رابطه جنسی را نیز به عنوان کنشهای صمیمیت تعیین کرده‌اند که در مطالعه ناموران (۱۳۹۶) پذیرش و اعتماد در مقوله تفاهم طبقه‌بندی، و رابطه جنسی تحت مفهوم صمیمیت جنسی در نظر گرفته شده است. هم‌چنین فریرا و همکاران (۲۰۱۳) صمیمیت را اعتبار همه‌جانبه، مشارکت و اعتماد همراه با خلوت شخصی، درک و استقلال می‌داند که به‌طور کلی با طبقه‌بندی مفاهیم استخراج‌شده در این پژوهش متفاوت است؛ چرا که به نظر می‌رسد مفاهیم تعیین‌شده توسط آنها، به‌سازگاری مربوط باشد.

طبق نتایج این پژوهش صمیمیت زناشویی را می‌توان بر اساس ابعاد و مؤلفه‌های صمیمیت فیزیکی (نزدیکی جسمی، گرفتن دست همسر، بوسیدن، بغل کردن، نوازش)، صمیمیت اجتماعی - تفریحی (گفتگوی صمیمی، تماس، صرف وقت با هم)، صمیمیت جنسی (تداوم رابطه جنسی، رابطه جنسی محبت‌آمیز) و صمیمیت مالی (اشتراک مالی) توصیف و تبیین کرد.

مؤلفه «صمیمیت فیزیکی» با شاخصهای مفهومی نزدیکی جسمی، گرفتن دست همسر، بوسیدن، بغل کردن و نوازش کردن؛ در مفهوم صمیمیت فیزیکی با نتایج مطالعه پاتریک و بکنیچ (۲۰۰۹) (به عنوان اشتراک در حالت‌های فیزیکی) و باگاروزی (۲۰۱۳) منطبق است. با توجه به اینکه صمیمیت در داده‌ها مفهوم راحتی و نزدیکی را در بر دارد، نزدیکی فیزیکی جنبه‌ای مهم از نزدیکی است و همراه با تماسهای فیزیکی شامل گرفتن دست همسر، بوسیدن، بغل کردن و نوازش می‌تواند کنشهایی برای احساس راحتی و نزدیکی بیشتر به شمار رود.

مؤلفه صمیمیت اجتماعی - تفریحی با شاخصهای مفهومی گفتگوی صمیمی، تماس و وقت گذراندن؛ در مفهوم صمیمیت اجتماعی - تفریحی با نتایج تحقیق موکاشما و سپسفر (۲۰۱۳)؛ شیفر و اولسون (۱۹۸۱)؛ در مفهوم تماس با نتایج تحقیق لاسن و کاسادو^۱ (۲۰۱۲)؛ در مفهوم وقت

گذراندن با نتایج تحقیق محسن‌زاده و همکاران (۱۳۹۰) منطبق است. در تبیین چنین یافته‌ای می‌توان گفت، گفتگوی صمیمی، تماس و وقت گذراندن زوجین با همدیگر، کنشهایی است که نشان‌دهنده رابطه‌ای راحت و گرم است و موجب نزدیکی بیشتر آنها با همدیگر می‌شود. باگاروزی (۲۰۱۳) نیز صمیمیت اجتماعی - تفریحی را یکی از ابعاد نیازهای صمیمیت در نظر گرفته است.

مؤلفه «صمیمیت جنسی» با شاخصهای مفهومی «داشتن رابطه جنسی» و «رابطه جنسی همراه با علاقه» با نتایج تحقیق ون اپ کاتلیپ^۱ (۲۰۱۳)؛ پاتریک و بکنیچ (۲۰۰۹)؛ و ارینگ و ردون (۱۹۸۳)؛ شیفر و اولسون (۱۹۸۱) منطبق است. انیسورث (۱۹۸۹) اهمیت دادن به بعد عاطفی رابطه را یکی از ویژگیهای پیوند عاطفی می‌داند. هم‌چنین پاتریک و بکنیچ (۲۰۰۹) عقیده دارند که رابطه جنسی بدون صمیمیت می‌تواند اتفاق بیفتد؛ اما صمیمیت بدون عواطف امکان ندارد؛ چرا که عواطف تجربه‌ای عمیقاً پیونددهنده در نظر گرفته می‌شود. آنها در مطالعه خود به این نتیجه رسیدند که حتی مردان نیز بر ضرورت توجه به عواطف در رابطه جنسی تأکید کرده‌اند. لذا به نظر می‌رسد وجود رابطه جنسی برای رسیدن به صمیمیت لازم است و نشانه رابطه زناشویی صمیمی است؛ اما نفس وجود آن برای صمیمیت کافی نیست و لازم است این کنش زناشویی با اولویت دادن به عواطف مثبت صورت گیرد.

در مورد مؤلفه «صمیمیت مالی» با شاخص مفهومی «اشتراک مالی»، مطالعات چندانی انجام نشده و در این مطالعه نیز از نظر وزن مفهومی ضعیف است و تعداد کمی از مشارکت‌کنندگان به آن اشاره کرده بودند. در عین حال وود و همکاران^۲ (۲۰۱۲) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که زوجها موضوع حقوق ماهانه خود را کاملاً شخصی می‌دانند، اما در زمینه دیگر موارد مالی به مشارکت در تصمیم‌گیری تمایل دارند. در این مطالعه نیز تعداد کمی از مشارکت‌کنندگان که معتقد به صمیمیت در مسائل مالی در بین زوجها بودند، اعتقاد داشتند که زن و شوهر ضمن رعایت حقوق مالی همدیگر، بهتر است در مسائل مالی با هم مشارکت کنند؛ منیت نداشته و راحت باشند. با در نظر گرفتن تعریف صمیمیت از دیدگاه مشارکت‌کنندگان مبنی بر نزدیک و راحت بودن زوجین و رابطه دوستانه با هم به نظر می‌رسد یکی از جنبه‌های این دوستی را می‌توان در مشارکت و راحتی در مسائل مالی در نظر گرفت.

البته در کنار تطابق ابعاد تعیین شده در این پژوهش با مطالعات ذکرشده، باگاروزی (۲۰۱۳)؛

وارینگ و ردون (۱۹۸۳) و شیفر و اولسون (۱۹۸۱) به ابعاد دیگری از صمیمیت تحت عنوان صمیمیت هیجانی و صمیمیت روانی اشاره کرده‌اند که با نتایج این پژوهش تطابق ندارد؛ چرا که مفهوم صمیمیت در کل و تمام ابعاد آن محتوایی هیجانی و روانی را در بر دارد. بنابراین جدا کردن یک بعد تحت عنوان صمیمیت هیجانی یا روانی نامناسب به نظر می‌رسد. هم‌چنین باگاروزی (۲۰۱۳) مقوله‌های مفهومی مانند صمیمیت عقلانی، معنوی، زیبایی‌شناختی و زمانی را نیز به حساب آورده است در حالی که در این پژوهش چنین مفاهیمی به دست نیامد. به نظر می‌رسد با توجه به تعریف صمیمیت در این پژوهش، داشتن رابطه‌ای گرم، راحت و نزدیک مد نظر است و شاید بتوان ابعاد ذکر شده را جزو عوامل ایجاد صمیمیت در نظر گرفت تا نشانه‌های توصیفی آن یا در بافت مورد مطالعه چنین مواردی ذکر نشده است.

این پژوهش با هدف تعیین ابعاد صمیمیت زناشویی در زوجهای ایرانی اجرا شد. از تحلیل مضمون داده‌های مصاحبه نتیجه گرفته شد که زوجهای ایرانی، صمیمیت را به صورت نزدیک بودن به هم، راحت بودن با هم و داشتن رابطه دوستانه و گرم ادراک می‌کنند و سازه صمیمیت زناشویی را از دیدگاه آنها می‌توان بر اساس صمیمیت فیزیکی (نزدیکی جسمی، گرفتن دست همسر، بوسیدن، بغل کردن، نوازش)، صمیمیت اجتماعی - تفریحی (گفتگوی صمیمی، تماس، وقت گذراندن)، صمیمیت جنسی (تداوم رابطه جنسی، رابطه جنسی محبت‌آمیز) و صمیمیت مالی (اشتراک مالی) توصیف کرد.

در اجرای پژوهش محدودیتهایی وجود داشت؛ از جمله پیدا کردن مشارکت‌کننده مرد که به شرکت در پژوهش تمایل داشته باشد؛ تابو بودن صحبت نسبت به مسائل محرمانه زناشویی در بافت ایران و خودداری همسر بسیاری از داوطلبان از شرکت آنها در پژوهش؛ با وجود این بر اساس نتایج پژوهش پیشنهاد می‌شود مشاوران و درمانگران مسائل زناشویی، به منظور ارتقای صمیمیت زناشویی زوجهای ایرانی در ارزیابی و مداخله به ابعاد استخراج شده توجه کنند. به پژوهشگران محترم پیشنهاد می‌شود با رویکرد کیفی نسبت به اکتشاف ابعاد و مفاهیم صمیمیت در روابط دوطرفه نزدیک اقدام، و نتایج را با نتایج این پژوهش مقایسه کنند. پژوهشگران می‌توانند بر اساس ابعاد و مفاهیم اکتشاف شده در این پژوهش برای صمیمیت زناشویی ابزار سنجش بسازند و با رویکرد کمی به مطالعه الگوی مفهومی و روابط بین ابعاد آن پردازند.

منابع

- امامی سیگارودی، عبدالحسین؛ صلصالی، مهوش؛ بصیری، هادی (۱۳۹۱). مقایسه پارادایم‌های مطالعات کمی و کیفی قسمت دوم. *پرستاری و مامایی جامع‌نگر*. س ۲۲. ش ۶۷: ۶۰ تا ۶۴.
- بانکی‌پور فرد، امیرحسین (۱۳۹۰). *آسیب‌شناسی نهاد خانواده در ایران با تأکید بر وضعیت ازدواج و طلاق*. ج دوم. مجموعه مقالات سومین نشست اندیشه‌های راهبردی زن و خانواده. تهران: دبیرخانه نشست اندیشه‌های راهبردی.
- رجبی، غلامرضا؛ حیات‌بخش، لیدا؛ تقی‌پور، منوچهر (۱۳۹۴). الگوی ساختاری رابطه مهارتمندی هیجانی، صمیمیت، رضایت و سازگاری زناشویی. *فصلنامه مشاوره و روان‌درمانی خانواده*. س ۵. ش ۱: ۶۸ تا ۹۲.
- زارع‌پور، مریم؛ آسوده، محمدحسین (۱۳۹۰). *سلامت روان زوجین: نقش ابعاد صمیمیت زناشویی و الگوهای ارتباطی*. مجموعه مقالات دومین همایش ملی روانشناسی - روانشناسی خانواده. مرودشت: دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت.
- سازمان ثبت احوال جمهوری اسلامی ایران (۱۳۹۶). *نسبت ازدواج به طلاق*. قابل دسترسی در: <http://www.sabteahval.ir/Default.aspx?tabid=4822>
- فصیحی، امان‌الله (۱۳۹۰). مدیریت کیفیت در تحقیق کیفی با تأکید بر گراند تئوری و اتنوگرافی، *عیار پژوهش در علوم انسانی*. س ۳. ش ۲: ۴۵ تا ۶۶.
- محسن‌زاده، فرشاد؛ نظری، علی‌محمد؛ عارفی، مختار (۱۳۹۰). مطالعه کیفی عوامل نارضایتی زناشویی و اقدام به طلاق: مطالعه موردی شهر کرمانشاه. *مجله مطالعات راهبردی زنان*. س ۱۴. ش ۵۳: ۷ تا ۴۲.
- محمدپور، احمد (۱۳۸۹). *ضد روش*. تهران: جامعه‌شناسان.
- مهدوی، سید محمد صادق؛ شریفی، منصور (۱۳۸۶). تأملی بر اختلافات پارادایمی روش‌های کمی و کیفی در علوم اجتماعی. *پژوهش‌نامه علوم انسانی*. ش ۵۳: ۳۸۷ تا ۴۱۶.
- ناموران، کبری (۱۳۹۶). *تعیین ابعاد و ارائه یک مدل برای پیوند عاطفی زوج‌ها*. رساله دکتری. دانشگاه خوارزمی. تهران.
- واعظی، مریم؛ خانبانی، مهدی؛ توکلی، ماهگل؛ خامی، مریم (۱۳۸۷). تأثیر عشق‌ورزی در رضایت‌مندی زندگی زناشویی. *مجله خانواده و پژوهش*. س ۲. ش ۴: ۱۳۳ تا ۱۵۰.
- Ainsworth, M.D.S. (1989). Attachments beyond infancy. *American Psychologist*, 44(4): pp. 709-716.
- Bagarozzi, D.A. (2013). *Enhancing Intimacy in Marriage: A clinician Guide*. New York: Routledge.
- Beard, M. (2013). *How to Nurture Your Emotional Connection*. Alabama Counseling and Consulting Center in Huntsville.
- Conroy, A.A.; McGrath, N.; Van Rooyen, H.; Hosegood, V.; Johnson M.O.; Fritz, K. (2016). Power and the association with relationship quality in South African couples: Implications for HIV/AIDS interventions. *Social Science & Medicine*, 153: pp. 1-11.
- Elo, S.; Kingas, H. (2008), The qualitative content analysis process. *Journal of Advanced Nursing*, 62(1): pp. 107-115.

- Ferreira, L.C.; Narciso, I.; Nova, R. (2013). Authenticity, work and change: a qualitative study on couple intimacy. *Families Relationships and Societies*, 2 & 3(16): pp. 339-354.
- Madanian, L.; Syed Mansor, S.M.Sh.; Bin Omar, A.H. (2012). Marital satisfaction of Iranian female students in Malaysia: a qualitative study. In: 3rd World Conference on Psychology, Counselling and Guidance (WCPCG).
- Moore, K.A.; McCabe, M.P.; Stockdale, J.E. (1998). Factor analysis of the Personal Assessment of Intimacy in Relationships Scale (PAIR): Engagement communication and shared friendships. *Sexual and Relational Therapy*, 13: pp. 361-368.
- Patrick, Sh.; Beckenbach, J. (2009). Male Perceptions of Intimacy: A Qualitative Study. *The Journal of Men's Studies*, 1(17): pp. 47-56.
- Patterson, M.L. (1984). Intimacy, social control, and nonverbal involvement: A functional approach. In V. J. Derlega (Ed.), *Communication, intimacy, and close relationships*, (pp. 13-42). New York: Academic Press.
- Prager, K.J. (2009). *Encyclopedia of Human Relationships*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
- Reis, H.T.; Franks, P. (2005). The role of intimacy and social support in health outcomes: Two processes or one? *Personal Relationships*, 1: pp. 185-197.
- Rhodes, T.; Cusick, L. (2000). Love and intimacy in relationship risk management: HIV positive people and their sexual partners. *Sociology of Health & Illness*, 22(1): pp. 1-26.
- Ryff, C.D.; Singer, B.H. (2003). *Handbook of affective sciences*, Goldsmith, Scherer & Goldsmith, H.H. (Eds.) In R.J. Davidson, K.R. New York: Oxford University Press.
- Schaefer, M.T.; Olson, D.H. (1981) Assessing intimacy: The PAIR Inventory. *Journal of Marital and Family Therapy*, 1: pp. 47-60.
- Sternberg, R.J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological review*, 93(2): pp.119-135.
- Van Epp Cutlip, M.C. (2013). *A Qualitative Examination of the Relationship Attachment Model (RAM) with Married Individuals*. (Phd Dissertation), University of Akron.
- Waring E.M.; Reddon, J.R. (1983). The measurement of intimacy in marriage: the Waring Intimacy Questionnaire. *Journal of Clinical Psychology*, 39(1): pp. 53-57.
- Wood, A.; Downer, K.; Lees, B.; Toberman, A. (2012). Household financial decision making: Qualitative research with couples. London: Department for Work and Pensions, Research Report No 805.